

A TENGERPART

Társadalmi, közgazdasági és tengerészeti napilap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Riva Szápáry, Adria-palota. Telefon 224. szám.	Előfizetési ár:			HIRDETÉSEKET a kiadóhivatal mérsékelt áron számít — Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 30 fillér. —
	Egész évre Félévre	24 kor. 12 kor.	Negyedévre Egy hóra	
		Egyes szám ára 8 fillér.		

Világ folyása.

Fiume, szept. 22.

A szerb koronászás szerencsésen végbe ment. A megígért bombák közül nem robbant föl egy se. Európa legujabb koronája megérintette immár Európa legujabb királyának homlokát. A koronák rendesen öregebbek szoktak lenni a királyoknál, akiknek fejét ékesítik. Szerbiában megfordítva van a dolog. A király már vagy tizenöt hónapja király; a korona nincs tán tizenöt hetes se. A monarchikus államformának ez a szimbolikus ékszere vajjon áldást hoz-e a kegyetlen, de vitéz Fekete Györgye ivadékaira? Fényes ornátusba öltözött, lengő szakállu, tiszteletreméltó főpapok buzgó imákat mondtak a Világ Urához az ország urának jóvoltáért. De ugyanakkor valahol messze egy elfeledett, magányos asszony, egy kozákezedes leánya, aki valamikor Szerbia királynéja volt, bizonyára szintén imádkozott — szerencsétlen véget ért fiáért. Am Belgrádban tegnap az élőkkel voltak elfoglalva; ki gondolt volna ott a holtakra? Az élők kötöték le az emberek érdeklődését: azok, akik ott voltak és azok, akik — nem voltak ott. A koronázás ebben a tekintetben is eléggé sikerült. A királyavató ünnepség ha nem is tulságosan fényes, de elég tiszteletreméltó asszisztenciával folyt le. Képviselve voltak az ünnepen a Szerbia sorsában legközelebről érdekelt hatalmak valamennyien, sőt fejedelmi szemtanu is volt: a Fekete hegyek napbarnította, daliás fia, Danilo trónörökös és az ő szöke felesége, a mecklenburgi Jutta hercegnő,

akinek révén Montenegró leendő fejedelme immár sógorságba jut a leendő német császárral. A szerb nép lelkesedik és örül. És igaz van. Minden népnek joga van arra, hogy a maga választotta uton haladjon — ha elég ereje van hozzá. A szerb népben pedig tagadhatatlanul van erő. A szilvatermés rossz volt, de a koronázás elég jól ment végbe.

A keletásiai harctérről azt jelentik, hogy a japánok nagy erővel nyomulnak előre és a Mukdennél várt ütközet közvetlen küszöbön áll. Kuroki állítólag már át is kelt a Hun folyón és megtámadta az oroszok jobbszárnyát. Mukdennél tehát ismétlődni fog a liaojangi véres tusa. A kimenetele alkalmasint olyan lesz, mint Liaojangnál volt. Az oroszok «zöme» vissza fog vonulni, mint rendesen, de hogy a japánok megsemmisítő csapást mérhessenek Mukdennél Kuropatkin seregére, alig várható. Ennek a háborúnak a sorsa nem egy csatában fog eldőlni, mint az 1866-iki vagy 1870-iki háborúk. Kitartó, szívós két ellenfél áll egymással szemben és mind a kettő el van tökéltve a végtelenségig menő harcra. Éppen ezért szinte fölösleges még most a békekötésről beszélni. A Kölnische Zeitung az angol forrásból eredő békehírekre megjegyzi, hogy azoknak nincs alapjuk, mert a dolgok jelenlegi állása mellett Oroszország kénytelen volna magát legyőzöttnek elismerni és a japán békefeltételeket elfogadni, már pedig a csár csak nemrég jelentette ki, hogy békekötésről csak a japánok leveretése után lehet szó. — Ugyanezt mondja Tokióban a mikádó is, a leveretést visszafordítva az oroszokra. Így tehát az angol

békegalambok igazán hiába repdesnek a levegőben. Különben sem egészen őszinték ezek az ártatlan galambok, mert hiszen Angliának nagyon kapóra jön, ha legveszedelmesebb két ázsiai ellenfele minél jobban meggyöngíti egymást.

Különös hír érkezik a Balkán-félszigetről. Konstantinápolyból táviratozzák, hogy Nacsevics, a bolgár kormány kiküldöttje a napokban tanácskozott a nagyvezérrel és az államtanács elnökével, hogy javaslatokat tegyen a paczifikálás ügyére vonatkozólag. Nacsevics eközben elmondta, hogy jelentéseket kapott, amelyek azt mondják, hogy osztrák ügynökök látsítják az albánokat és fegyvereket osztanak ki köztük. A prizrendi események ennek a lázításnak a következményei. — Nacsevics ur alighanem pusztá rémeket lát.

A magyar ipar térfoglalása a közös hadseregben. Most, hogy a közös hadsereg végre teljesen megállapodott abban, hogy milyenek legyenek az új ágyuk tartozékai és hogy a bécsi arzenált már végleg megbízták a mintaágyu elkészítésével, a legnagyobb figyelemmel kell kísérnünk a kérdést, vajjon a magyar ipar hozzájut-e az öt megillető részesedéshez, annál is inkább, mivel március végén már kiírják a pályázatot az összes szükséges cikkek szállítására. Alapos a remény, hogy ez esetben meg sem fogják próbálni a magyar ipar megkárosítását. E véleményünket megokoljuk azzal, hogy az utolsó időben határozott haladás mutatkozik a magyar iparnak a közös hadsereg és a haditengerészet körében való térfoglalásánál. Az utolsó időkig a kereskedelmi miniszterium ugyszólván el volt zárva attól a lehetőségtől, hogy a had-

„A TENGERPART” TÁRCZÁJA.

A hosszú élet zuga.

(Egy nyugalmazott tengernagy elbeszéléseiből.)

Irta: Szatir.

Bizonyos jóhírű, de olcsó vendéglőben, amelyet némelyek nem áttallanak egész röviden kocsmának nevezni, dicsekedés nélkül legyen mondva: a mi asztaltársaságunk tölti be azt a dísz-szerepet, amelyet a brit birodalommal való viszonylatában India játszik. Micsodája India a brit birodalomnak? India a brit birodalom gyöngye és kincses bányája. Nos tehát, ama bizonyos jóhírű, de olcsó vendéglőnek mi vagyunk a gyöngyei és kincsesbányái.

Szemenszedett gyöngyök. A legvéznább közöttünk, akire mi többiek, számra tizenegyen, mélységes szánakozással nézünk, száznyolcz és fél kilót nyom a gőzfürdőben — villásreggelizés előtt. Villásreggelizés után rendesen néhány kilóval nehezebb. Ha valamelyikünk le találja sülyedni a tenger fenekére, volna mit czepekedni jó egynehány gyöngyhalásznak, amíg föl tudnak hozni a napfényre onnan.

Kincstartalmunk sulya nem vetekedik ugyan testünk sulyával, ami fölöttébb sajnos dolog. De hát ezért mért busulnánk mi? Busuljon a vendéglős, — elég nagy a feje.

Am a gyöngyök gyöngye, az asztal-

társaságnak valósággal disze, oszlopa és talpköve Prsztacsek Zdenkó, a nyugalmazott tengernagy, aki az életnek annyi édes és keserű vizén evezett már keresztül, miképp elhatározta, hogy dicsteljes pályája biborszínű alkonyán — amely biborszín főképpen rokonszenves arcának merészen kimeredő előfokán tükröződik vissza — immár a középuton fog haladni és kizárólag a savanyuvizeket fogja kultiválni, azokat is csak borral elegy.

Nem tudom bizonyosan, melyik híres író mondta, azt sem tudom, mondta-e egyáltalán valamelyik, hogy a jó gyomor és a jó humor egy anyaméhből születik. De ha nem mondta is, hát mondhatta volna, mert ezzel tiszta igazságot mond vala. Mert valamint az idült gyomorkatarrusban szenvedő ember rendesen módfelett kellemetlen és epés tagja a társadalomnak, aki csak igen ritkán nevet, s akkor is úgy, hogy kedve volna sirva fakadni annak, aki hallja: azonképpen a jó gyomru ember mindig hajlandó a jóízű kaczagásra. Elképzelhető hát, hogy micsoda falrengető kaczagás az, mikor a mi törzsasztalunk körül egyszerre tizenöt métermázsa hus kezd nevetni.

És hogy kaczagassunk, arról bőven gondoskodik Prsztacsek Zdenkó, a vén tengeri főka (nyugalomba vonulása előtt jóra való parti vontatóhajókapitány), a ki — melleleg megjegyezve — soha életében a Quarnerón tul nem volt, ámde aki kellő számú fröcscsök bekebelezése után, élettapasztalatainak dús bő-

ségszarujában kotorászva, mindenre tud találó és lelket vidító kádenciát.

A napokban egy amerikai öreg anyókaról olvastunk valahol, aki száztíz esztendősen létére még mindig frissen és vidáman hordozza az életnek állítólag annyira sulyos és elviselhetetlen terhét és amikor akadnak, hála Istennek mindenütt található, tapintatos lelkek, akik egész leplezetlenül és kedvesen csodálkozásukat fejezik ki előtte: hogy lehet ennyi ideig élni? — akkor a jó öreg anyóka végtelen humorral és még végtelenebb anyai szeretettel azt feleli mosolyogva neki:

— Csak nem hagyhatom magukra szegény két kis fiamat! Hisz egyiküknek sincs még felesége!

Az egyik kis fiu kilenczven esztendősen, a másik nyolczvanöt.

Prsztacsek Zdenkó ur megmosolyogta az esetet, hogy megsörrent belé a vendéglőnek minden ablaka, aztán felhajtva félig telt pohárát, egyszerűen azt jegyezte meg:

— Láttam én már ennél öregebb embe-
reket is.

— Halljuk! Halljuk! — sürgöttük az érdekesnek ígérkező eleményt.

— Patagóniai ellentengernagy koromban, — kezdte a vén tiszteletbeli főka, — egyszer nem nagy örömmre azt a rendeletet kaptam magas kormányomtól, hogy menjek le egy hajóhadosztálylyal a Tüzföldre, melynek nem kevésbbé magas kormányával valami konflikt-

ügyminiszterium beszerzésére befolyást gyakoroljon. A hadügyminiszterium a kvótaszerű részletet úgy fogta fel, hogy egy, az osztrák iparra nézve igen kedvező módon győződött meg arról, hogy bizonyos cikkekben magyar iparcikk nincs és aztán nyugodtan adta oda a rendelést az osztrák iparosnak. A meggyőződés módja igen egyszerű volt: nem azokat a magyar gyárosokat szólították fel ajánlatételre, a kikről tudták, hogy a megkérdezett cikket gyártják, hanem azokat, a kik köztudomás szerint az illető cikkek gyártására nincsenek berendezkedve. A mikor a megkérdezett kompetens gyárosok azt felelték, hogy az illető cikkek szállítására nem vállalkoznak, a hadügyminiszterium egyszerűen kijelentette, hogy Magyarországon az illető cikket nem gyártják és kiadta a rendelést az osztrák gyárosnak, a nélkül, hogy a kvótaszerű részletét, illetőleg az elésett hányadát Magyarországnak egy más iparcikknek mint többséget beszámította volna. Így történt, hogy a legközségesebb iparcikkek tekintetében is megosztották hazánkat a szállítás lehetőségétől. Patkószöveget, jármot, csuklószerítőt, kenget, zablat, kerékalpat, nemezt, kézi szármot (gyalut, fűrészt, vésőt) nem szállítottunk, de nem szállítottunk fehéreneműt, nem juthattunk kardszállításához sem. Az iparosok folytonos panasza és a kereskedelmi kormány czélutadatos eljárása folytán a közös hadügyminiszterium is a legmeltányosabb eljárás alapjára állt és most, mielőtt egy rendelést a magyar ipar fogyatékosága miatt az osztrák iparnak kiad, minden egyes esetben kérdést intéz a magyar kereskedelmi miniszterhez, vajon az illető cikkekben nincs-e magyar iparos, a ki szállítani tudna. Ez az eljárás, melyet már a múlt évben is gyakoroltak, egy év alatt több mint 20 millió koronát juttatott a magyar iparnak; ez mindenesetre olyan jel, mely azzal a reménnyel kecsegtet, hogy a most kiadandó nagy rendeléseknél nem fogják mellőzni a magyar ipart.

= **Az isztriai tartománygyűlés.** Tegnap nyílt meg *Capod'Istriában* a rendes félévi tartománygyűlés, a melyre a képviselők rendkívül nagy számban jelentek meg. *Schwartz* trieszti tartományfőnök-helyettes bemutatta az új kerületi kapitányt, *Rissi* drt, akit igen szép olasz programbeszédeért zajosan megéljeneztek. Azután *Spincich* tartományi képviselő mondott horvát nyelvű beszédet, ami perczekig tartó vihart idézett elő. A tartománygyűlés délutáni ülésén megválasztották az egyes albizottságokat és megállapították a következő ülések napirendjét.

tusunk támadt. Fölvonattam hát a *„Vizi csincser”* nevezetű első osztályú páncélos csatahajóra kontra - tengernagyi lobogómat, magam mellé vettem két czirkálóhajót, három torpedónaszádót, négy monitort, meg egy tucsat víz alatt és víz fölött egyaránt uszkáló robbanóaknát s lerucczantam velük a krakélereskedő kormány székelyére. Ott kínos eltűnést keltettünk, hajó-kapitányommal egyetemben, pazar fantáziával összeszerkesztett diszruhánkban és hamarosan sikerült, magas kormányom nagy meglepedésére, békés uton elintézni a kelletlen ügyet. Pedig mondhatom, hogy ugyancsak gubanczos volt a dolog és sima kibonyolításához nem mindennapi diplomáciai tapintatra volt szükség.

A súlyos bonyodalmakkal fenyegető konfliktust szerencsésen elintézvén — az elintézés kiválóan ravasz és furfangos módját majd máskor mondom el, — elhatároztam, hogy fölhasználom a kedvező alkalmat és vadász-kirándulást teszek a tűzföldi partvidéken. Nagyon gazdag tudniillik az a föld mindenféle különös jószágban, de leggyakoribb ott mégis tán az „örült pingvin”. Ilyet pedig magyar embernek csak ritkán nyílik alkalma látni.

Vadászkalandjaimra most nem akarok kitérni, hanem el fogom mondani, hogyan találkoztam ott a legöregebb emberekkel, akiket valaha csak láttam.

Egy vadászat alkalmával elszakadtam a hegyek közt a társaságomtól és irányt vesztve bolyongtam a néptelen vidéken ide-oda. Végre

Előfizetési felhívás.

Szeptember hó 21-ikén előfizetést nyitottunk „A Tengerpart” czimű napilapra.

„A Tengerpart” ünnep és vasárnap kivételével naponként délután öt órákor legalább nyolcz oldalnyi terjedelemben jelenik meg.

Előfizetési árak.

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	24 korona.
Fél évre	12 „
Negyedévre	6 „
Egy hónapra	2 „

Egyes szám ára 8 fillér.

Előfizetést bármely naptól kezdve fölvesz

„A Tengerpart” kiadóhivatala,

Fiume, Riva Szápáry, Adria-palota.

Abbonamento al giornale.

Ai 21 settembre abbiamo aperto un abbonamento al giornale quotidiano „A Tengerpart”.

Il giornale „A Tengerpart” escirà ogni giorno — eccettuate le domeniche ed i giorni festivi almeno in otto pagine.

Prezzi d'abbonamento.

Loco a domicilio o altrove colla posta:	
Anno intiero	cor. 24.—
Semestre	„ 12.—
Trimestre	„ 6.—
Un mese	„ 2.—

Numero singolo cent. 8.

L'abbonamento si può principiare da qualunque giorno.

L'amministrazione del giornale

„A Tengerpart”

Fiume, Riva Szápáry, palazzo Adria.

A szerkesztőség és kiadóhivatal telefon-száma: 224.

emberi kéz nyomára akadtam. Egy völgykatlan torkolatánál egy vén, mohos fára tábla volt szegezve valami felirással. Minthogy számtalan más nyelv közt a tűzföldi nyelvet is úgy beszélem, mint a víz, természetesen el tudtam olvasni a fölírást. Az volt oda írva: *„A hosszú élet zuga”*.

Kíváncsian vágtam neki a völgykatlanak s csakhamar néhány házikóból álló falut fedeztem föl. De milyen látvány tárult mindjárt a legelső háznál ámuló-bámuló szemem elé!

A ház ajtaja az utcára nyílt és küszöbén egy hófehér haju, hófehér szakállu agastyán kuczorgott, aki keservesen és fölötébb hangosan rítt. Hátulhasított ing volt rajta, mint nálunk a kis gyermekeken és a nyakába „partelli” akasztva, amelyen megfakult himzessel ez volt olvasható: *„A papa kedvence”*. Mellette körülbelül tizleteres üveg-cuczli állott, olyan gummicsovel, mint egy kisebbfajta vizipuskának a csöve, a melynek a végén akkora szopóka volt, aminőt én még csak egyet láttam életemben: a konstantinápolyi Jildiz-palotában, a török szultán ramazán-ünnepi disz-csibukján.

Kellő tisztelettel közeledtem a siró agastyán felé és odaérve hozzá, megemltem a kalapomat és udvariasan így szólítottam meg:

— Mélyen tisztelt urambátyám, miért tesz pityeregni, ha nem tolokodás a kérdésem?
— Óh jaj, hogyne sírnék, — felelte az

LEGUJABB.

— Táviratok és telefon-hírek. —

A jövő évi költségvetés.

Budapest, szept. 22. A jövő évi költségvetéssel már valamennyi miniszterium elkészült. A mai minisztertanács tárgyalni fogja a költségvetéssel kapcsolatos kérdéseket, ezek közt a *fizetésrendezés egységesítését* és a *fizetési pótlékok* ügyét. A pénzügyminiszter *október közepén* a ház elé terjeszti a költségvetést, amely *csékély többséggel* zárul.

Hajóhadunk szaporítása.

Bécs, szept. 22. A közös hadügyminiszterium tengerészeti osztálya a rendes kiadások terhére *Angliában egy torpedónaszádót és egy torpedórombolót rendelt meg*, melyeket tíz hónap alatt kell szállítani. A két torpedóhajó mintájára *harminczhat torpedóhajót fognak építtetni* részben a pólai arzenálban, részben magányáraknál előzetes árlejtés útján.

A belgrádi koronázás.

Belgrád, szept. 22. A koronázó ünnep alkalmából tegnap este az egész várost fényesen kivilágították. A színházban diszeloadás volt, amelyen *Péter király és valamennyi előkelőség* megjelent. Az előadás folyamán többször fölhangzott a közönség lelkesült kiáltása: *„Éljen a király!”*

A háboru.

Reval, szept. 22. *Rosdesztvenszkij* tengernagy, a balti hajóraj parancsnoka, hajóhadával az itteni kikötőben horgonyoz. Hat sorhajó, öt czirkálóhajó s több torpedónaszád és szállítóhajó alkotja a hajóhadat. *Rosdesztvenszkij* tengernagy egy újságíróval közölte, hogy a még hiányzó három hadihajó nemsokára Revalba érkezik és akkor a hajóraj a szükséges

élemedett férfiu, — mikor most püfölt el az édesapám!

— Hm, hm, — mondám nem kis ámulattal, — hát hány évesnek tetszik lenni, hogy tisztelt papája még mindig szükségesnek látja a testi fenyték ilyenén szigoru gyakorlását?

— Nyolczvankilencz éves multam kakusz-kapálaskor.

— És az édesatyja?

— Százötvenhét esztendő.

Lekaptam hirtelen a kalapomat; kezdett melegem lenni.

— Nem láthatnám tisztelt atyjaurát?

— Tessék befordulni, ott van a konyhában.

Bementem a konyhába; hát ott állt a tűzhely mellett egy hatalmasan megtermett, piros orczájú öreg ember és nagy buzgalommal kevert egy óriás üstben valamit. Az üst körül egész halom üres doboz hevert; mind-egyiken az állt: *„Gyermekliszt.”*

— Bocsánatot kérek a háborgatásért . . . — kezdtem nagy alázatosan, de ő közbevágtott:

— Óh, kérem, nincs miért . . . Egyáltalán nem háborgat. Igaz ugyan, hogy sok dolog van ezekkel a tacsokkkal. Nem győz az ember eleget főzni nekik.

— Kérem alázattal, a küszöbön ülő agastyánt is a tacsók közé méltóztatik sorolni?

— Azt? Hát az is agastyán? Hisz az a legtacsokobbak közül való! Ó a tizedik a ti-

gyakorlatok után haladéktalanul elindul a keletázsiai vizekre. Közben Revalban szakadatlanul folynak a harcszerű gyakorlatok. A szénfölvétel és a szükséges támaszpontok hiánya az ut folyamán Anglia éppenséggel nem előzékeny magatartása mellett sok nehézséget fog ugyan okozni, de nem legyőzhetetlen akadály.

Páris, szept. 22. Ismételt megerősítik azt a hirt, hogy a három japán hadsereg — *Kuroki, Oku és Nodzu* tábornokok vezetése alatt — *folytatja lassu előnyomulását Mukden felé*. Összesen 300 ágyu felett rendelkeznek és azonkívül tekintélyes mennyiségű tartalék tüzérséget hagytak előbbi táborhelyükön Juntájban. Körülbelül két nap óta bizonyos élénkség észlelhető a japánok között és azt tartják, hogy a japán hadsereg különböző utakon egész Tieling-ig fog előnyomulni és együttesen ostrom alá veszik a megerősített várost.

A hátráló orosz csapatok utóvédjei naponta összecsapnak jelentéktelen harcokban az ellenséges előrsőkkel.

London, szept. 22. A port-arturi hajóhad elhatározta, hogy a japánok szakadatlan ágyuzása dacára a legközelebbi napokban kitör, hogy valamelyik semleges kikötőbe meneküljön.

Csifu, szept. 22. Igen sok orosz katona pusztul el a nagy legyek csipésétől, amelyek hullamérget visznek át a holttestekből.

Pétervár, szept. 21. Nagy feltűnést kelt városszerte az a késő esti órákban elterjedt hír, hogy *Nemirovics-Dancsenkó* ismert haditudósítót *Kuropolitkin* tábornok *kizáratta a főhadiszállásról*, mert *Nemirovics* egy lapjához intézett táviratban azt is fölemlítette a liaojangi csatáról, hogy az orosz csapatok teljes 48 órán át abszolute semmi ételmet, még komiszkenyert sem kaptak.

Pétervár, szept. 22. Az orosz haditudósítók táviratban tudatják, hogy a

zenhárom élő gyermekem sorában.

Önkéntelenül ez a kérdés szaladt ki a számon:

— És kedves neje ő nagysága?

Az öreg ember hamiskásan elnevette magát és nagy dévajul hasba bökött a kezében levő, istentelen hosszunyelű fakanállal.

— Óh, maga kis hamis! — szólt enyelegve. — Még mit nem akarna? Az asszonyokat is szeretné látni? Abból ugyan nem eszik! Az nem szokás nálunk.

Zavaromban mosolyogni igyekeztem, az öreg pedig bizonyos önérzetes hetykeséggel folytatta:

— A feleségem még egész helyre nyecske. Mindössze százharmincz esztendő. Éppen kilenczven esztendővel fiatalabb az édesapámnál.

Levegő után kapkodtam; kezdett a guta kerülgetni.

— Ti-ti-tisztelt édesatyja... — hebegtem akadózva.

— Bent van a szobában. Tessék beszélgetni.

Betámolyogtam.

Fölállott a székről egy óriás, hófehér aggastyán; mintha egy havas állott volna föl. Keztem rosszul érezni magamat. Olyan kicsikének, olyan éretlennek tetszettem önmagam előtt, hogy önkéntelenül hátranyultam és megtapogattam, nem lóg-e ki a — zsebkezdőm.

A tűzföldi Matuzsálem nyájas, jóakaró mosolygással így szólt:

Kuropolitkinnal való surlódások miatt elhatározták, hogy visszatérnek Oroszországba.

Lónyay grófné Párisban.

Páris, szept. 22. *Lónyay* Elemérné grófné Londonból ide érkezett, de nem látogatta még nővérét, *Lujza* hercegnőt, bár csak néhány lépésnyire lakik tőle. Ugy látszik, *Lujza* hercegnő sem mutat valami nagy hajlandóságot arra, hogy hugát telkeresse. Érdekes, hogy mikor *Lónyay* grófné a múlt héten átkelt a La Manche csatornán, atyjának, *Lipót* belga királynak jachtja ott horgonyzott Calaisban. Az atya és leánya azonban tüntetőleg elkerülték egymást.

Egy milliomos rejtélyes halála.

Nyitra, szept. 22. *Grosz* Manó idevaló milliomost ma reggel halva találták az ágyában. Párnája véres volt és a nyakán kötelet találtak. *Grosz* dussgazdag ember volt, de szegényesen, egyedül élt. Az utóbbi időben a paraszttal kölcsönügyleteket kötött és éppen tegnap is járt nála egynehány adósa. Lehet, hogy ezek közül fojtotta meg valamelyik.

Nyitra, szept. 22. *Grosz* Manó meggyilkolása ügyében szigorú vizsgálat indult meg, de még eddig nem sikerült megállapítani, vajjon *gyilkosság áldozata e*. *Grosz* ugyanis különöz hírében áll és nincs kizárva, hogy hirtelen örületben *öngyilkosságot követett el*.

Nyitra, szept. 22. *Grosz* milliomos nyakán erős és véres horzsolás van és az ágya alatt vastag zsineget találtak. Legvalószínűbb az a föltevés, hogy *Grosz*, aki pederaszta volt, tegnap este egy sihedert vitt magával haza, aki aztán az éjjel meggyilkolta. A szerencsétlen ember vagyona meghaladja az egy millió koronát. A hatóságok a legszigorubb vizsgálatot indították meg, amely azonban még eddig nem vezetett pozitív eredményre. Az eset az egész városban a legnagyobb fel-tűnést és megdöbbenést keltette.

— Tudom, hogy miért jött. Szeretne öreg embert látni. Csak tessék bemenni a másik szobába. Ott van az apám, meg a nagyapám. Az egyik kétszázhatvanhárom esztendő, a másik tiz esztendővel haladta meg a háromszázat.

Kék és zöld karikák ugráltak a szemem előtt; roskadozó innal vánszorogtam be a másik szobába.

Ott a kétszázhatvanhárom éves ember állva fogadott. Elég szálas volt még, de mintha a vállait már kissé megörnyesztette volna a negyed-évezred. És hosszú, leomló, ezüstös haja is mintha ritkulni kezdett volna már. A háromszáz évesnél idősebb öslény ellenben egy nagy karosszékben ült. Összetöpörödött, összeaszott emberkének látszott. Csodálatosan gömbölyű feje olyan sima volt, hogy bátran kugligolyóbisnak nézhette volna az ember. Bizony őt már alaposan megviselte az idő. De a szeme szokatlan élénkséggel villogott ki arcának ezer ráncza közül.

Olyan megható volt ezt a két, időtlen időket élt öreg embert látni, hogy én, aki nem vagyok szentimentális természetű és nem egyhamar szoktam elérzékenyülni, annyira kiestem a kerékvágásból, hogy egész megindultan, a könnyektől elfojtott hangon így kezdtem szavalni:

— Mélyen tisztelt uraim! Nem... Tisztelt ük-ük-ükapáim! Nem... Szeretett öslények! Ne vegyék rossz néven, ha ez ünneplés pillanatban méltatlan, csenevész unokájuk föl-

Betiltott népgyűlés.

Esnék, szept. 22. A hatóság közbiztonsági okokból betiltotta a szerémségi németek által Rumába összehívott népgyűlést, amelyen német polgárok és diákok vettek volna részt.

Légbe röpült közuti koozi.

Melrose, szept. 22. Nagy szerencsétlenség tartja izgatottságban a várost. Egy szállító kocsi kiesett egy ötven font dinamitot tartalmazó csomag. Egy arra menő közuti koozi, amelyen harminczkét személy volt, beleütközött a csomagba. *A dinamit fölrobbant és a levegőbe röpítette a közuti kocsit*. Kilencz ember szörnyet halt és tizenkilencz súlyosan megsebesült.

A nagyváradi építő-sztrájk.

Nagyvárada, szept. 22. Az építősztrájk dolgában fenyegetővé vált a helyzet. Több helyen véres verekedés volt a sztrájkoló és a dolgozni akaró munkások között. Tegnap este az építőmesterek gyűlést tartottak, melyen elhatározták, hogy táviratot intéznek *Tisza* István miniszterelnökhöz és támogatását kéri a sztrájkolók ellen.

KÜLÖNFÉLE.

— **Az olasz király köszönete.** A fiumei olasz jótékonyági egyesület elnöke, *Coletti* Ignác ma dében táviratot kapott az olasz királyi ház miniszterétől, *Ponzio* *Vaglia* bárótól, a melyben az olasz király nevében köszönetét fejezi ki a trónörökös születése és a szeptember 20-iki nemzeti ünnep alkalmából küldött üdvkívánatokért.

Az olasz nyelvű távirat szövege a következő:

Coletti, presidente Associazione Italiana Beneficenza, Fiume.

Racconigi 21. sett.: Sua Maestà ringrazia codesti memori connazionali devoto patriottico omaggio giunto ben gradito alla Maestà Sua Ministro Ponzio *Vaglia*.

emeli önökhöz rebegő szavát. Én eddig, tisztelt pátriárkák, vagy ha jobban tetszik: metropoliták, meglett embernek tartottam magamat, de mióta itt vagyok ebben a szobában, olyan csodálatos érzés tartja lenyügözve egész valómat, miképp matematikai biztossággal mondhatom, hogy ha még három perczig itt maradok, hát rég meghalt dadámért fogok kiabálni vagy czuczliért fogok bömbölni...

— Ugyan ne mókázzon már, tengeragyur! — vágott hirtelen a szavamba a háromszáz éves férfiú és fölállva a karosszékéből, levette a parókáját.

Egyszerűen kővé meredtem a bámulattól. A háromszáz éves ember egy elcsapott hajósinasom volt.

— Óh, te akasztófa-virága! Hát te így család a világot? — kiáltottam rá, mikor magamhoz tudtam térni.

A ficzkó egész szemtelenül vigyorgott. — Ugy él meg az ember, ahogy tud, — felelt vállat vonva. — Hanem annyit mondhatok, hogy becsületes mesterséggel sohasem kerestem annyit, mint amióta így csapom be a világot. Ugy látszik, a világ szereti, ha megcsalják!

— És mondhatom, fiuk, — fejezte be elbeszélését az alkoholkedvelő vén tengeri főka kihő pintve borát az utolsó csöppig, — mondhatom, hogy annak az elcsapott hajósinasnak tökéletes igaza volt. A világ szereti, ha megcsalják. Csak az a kérdés, hogy illik-e ebből a konzekvenciát levonni?

Magyar fordításban: Coletti az olasz jótékonyági egyesület elnökének, Fiume. Racconigi szept. 21.: Ő felsége szívből köszöni az Önök hazafias megemlékezését és a hozzájuttatott, Ő felségének nagyon jól eső hódolatnyilvánítást. Ponzio Vaglia, miniszter.

— **A horvát püspökök és a glagolitizmus.** *Handel* Erazmus báró dalmát helytartó yachtján tegnap városunkba érkezett *Stadler* dr. szerajevói érsek és egy dalmáciai prelat is, akik innét egyenesen Zenggbe utaznak, ahol *Maurovich* dr. zenggi püspök vendégei lesznek. *Machnich* vegliai püspök már előbb odaérkezett és a három püspök közös tanácskozást fog tartani a Quarnero szigetein ismét életbe léptetendő glagolita liturgia tárgyában és egy emlékiratot intéz ebben az ügyben a pápához.

— **Az Ultonia elindulása.** A Cunard társaság *Ultonia* gőzhajója, amely 2040 utast visz Amerikába, csak néhány órai késéssel, ma este 8—9 óra tájban fog elindulni hosszú útjára az itteni kikötőből. A késedelmet, az okozza, hogy a hajónak igen nagy mennyiségű élelmiszert kell fölvennie és sok időt vesz igénybe az élelmiszerek berakása. Ennyi utassal, mint ma az *Ultonia*, még soha sem indult el hajó a fiumei kikötőből. Az utasok között csak 24 olyan van, aki a II. osztályon utazik, a többi fedélközi utas. Ezek közül mintegy 400 osztrák kivándorló Triesztben szállott a hajóra; a többiek, ezerhatszázon fölül, magyar kivándorlók. Minthogy a hajó férőkapacitása teljesen ki van használva, körülbelül 450 utas, akik tegnap és ma érkeztek ide, részint vasuton Antwerpenen keresztül kénytelen utazni, részint pedig meg fogja várni a *Slavonia* hajót, amely a jövő hó 6-án indul el innen Amerikába. Az *Ultonia* mostani útja után valószínűleg nem tér többé vissza kikötőnkbe, hanem helyette a Fiumében már ismert óriási *Carpathia* gőzhajó fog ismét a fiume-newyorki vonalon járni.

— **Szent Gellért tisztelete Velencében.** A Velence mellett levő Murano-szigeti Sz. Mária és Szent Donát egyházának plebánosa és a velencei Szent György-sziget (San Giorgio) bencészeinek perjele által közölt hirdetések figyelemztetik Velence és Murano-sziget templomainak ajtáin a híveket, hogy a magyarok dicső apostolának, Szent Gellértnek tiszteletére Murano szigetén e hó 24-én, a Szent György-sziget bazilikájában pedig e hó 25-én zenés nagy szentmiséket és szentbeszédet fognak tartani. A dicsőítő beszédet Muranóban *Cerutti* plebános, Szent György szigetén *Busetto* lelkész mondja. Ezeket a nagy szentmiséket 11,000 lirával *Dessewffy* Sándor csanádi püspök alapította abból az alkalomból, hogy 1900-ban, amidőn a magyarok keresztény nyelvének és a magyar királyság megalapításának 900-dos évfordulóját ültük, papjait és híveit Velencébe vezette a Szent György-szigetre, ahol Szent Gellért apáti tiszteletet viselt. — Akik honfitársaink közül szeptember 24. és 25-én Velencében lehetnek, vegyenek részt a magyar apostol tiszteletére végbemenő, lélekemelő ájtatosságokban: istenes és egyuttal hazafias cselekedetet végeznek.

— **Megmentett vitorlás.** Tegnap délután az Ungaro-Croata *Hrvat* nevű hajója Zenggbe menet a nyílt tengeren észrevette az *Annunziata* nagy vitorlásbarkát, amely összetört kormányruddal és a vihartól összerongyolt vitorlával teljesen a hullámok hatalmában volt. A hajó négy emberből álló, agyonfáradt, bőrig azott és hidegtől didergő legénységét a *Hrvat* felvette, a barkát pedig magával vontatta Zenggbe.

— **Megszökött betörők.** A susáki kerületi fogházból tegnap bámulatos ravaszsággal megugrott két notorius tolvaj: *Barbis* Ferencz és *Skuret* Simon. Kifeszítették az

egyik rozsdás ablakvasat és azután kimásztak az udvarra, ahol az őr éppen háttal állt feléjük. Elmenetel előtt még illedelmesen köszöntek is neki, amit ez viszonzott is abban a hiszemben, hogy az udvaron dolgozó kőművesek távoznak. Legérdekesebb azonban, hogy a két jómadár, kiszabadulását megünnepelelő, még ugyanazon éjjel betört a piramis közelében egy ruhásboltba és azt teljesen kifosztották, sőt mint a nyomozás kiderítette, ők maguk is átöltöztek. A susáki kerületi főnök megkérésére a fiumei rendőrség is mindent elkövet, hogy kinyomozza a két vakmerő gonosztevőt, akikről azt hiszik, hogy itt rejtőzködnek.

— **Kecskeméthy Győző megint kiért.** *Budapestről* írják tegnapi kelettel: A főváros tanácsa ma titokzatos aktát kapott. Budapestben ajánlottan föladvott szabályszerűen bélyegzett zárt levelezőlap érkezett a tanács címére. Annak rendje és módja szerint iktatták is. 216.702. számot kapott az új akta. A mikor fölbontották, meglepetve látták, hogy csak ez van rá írva: *Jó napot kívánok.* Aláírás természetesen nincs. A titokzatos levelezőlap kézzől-kézre vándorolt, s rossz trefának tartották, a míg valaki azt nem mondta, hogy az irás feltűnően hasonlít *Kecskeméthy* Győző irásához. Erre még nagyobb érdeklődéssel vizsgálták az irást, s az iktató-hivatal kiosztotta a jogügyi osztálynak. Ott most nem tudják, hogy mit csináljanak vele. Irattárba tegyék-e, vagy átküldjék a rendőrségnek. A város házában pedig titokzatosan sugják egymásnak az emberek, hogy *Kecskeméthy* Győző Budapestben van, mert többen erősítették, hogy a titokzatos levél az ő irása.

— **Hirlapirók bravurja.** A *Times* és a *New-York Herald* levelezői, akik a napokig tartó liaojangi ütközet alatt augusztus 26-ától egész a város elesteig *Oku* japán tábornok seggénél voltak, igazán bravuros tettet vittek véghez. Hogy a japán cenzurát kikerüljék, a város elestét követő napon egy kínai vezetővel iszonyu viharban a százhusz kilométernyire levő Ő-Niucsvangba lovagoltak, aztán tizenhat óra hosszáig mentek egy födetlen kínai csónakon a folyón lefelé. Ekkor a szembe fújó szél miatt lehetetlenség volt a vizen tovább menniök, kiszálltak tehát a csónakból és gyalog mentek a harminczkét kilométernyire levő Inkouba, ahol végre vasutra ülhetek. A *Times* levelezője hatvan órával azután, hogy elhagyta a csatateret, Sanhaikvanban egy 2700 szavas táviratot adott föl lapja részére, amelyben részletesen elmondja az ütközet lefolyását. Később ezt a táviratot Pekingből még egy 1200 szavas másik távirattal egészítette ki. A szigorú japán cenzura ezeket a részletes táviratokat semmi esetre sem engedte volna továbbítani.

— **Újabb áremelkedések a tengerentuli hajózási társaságok viteldíjában.** Egy Liverpoolból érkezett távirati tudósítás szerint az »Amerikan Line« ma egy körlevelet bocsátott ki, melyben bejelenti, hogy menetdíjat Liverpooltól San-Franciscóig 30 shillingről 50-re emeli fel. A »Dominion Line« szintén felemelte liverpool-quebecki vonalán a szállítási díjat 60 shillingre. A »White-Star Line« elhatározta, hogy követni fogja az európai hajóstársaságok példáját.

— **A Magántisztviselők Országos Nyugdíjgyesülete,** melynek Fiumében is számos tagja van, e hó 18-án tartotta meg Budapestben szeptember havi rendes ülését. Az üzleti jelentésből kitűnik, hogy e kölcsönösségre alapított közhasznú egyesület ma már körülbelül 3 millió vagyonnal bír, amelyből mintegy 2 millió óvadékképes értékpapirokba és körülbelül 1 millió két kerepesi-uti ingatlanba van befektetve. Az üzleti jelentés tudomásul vétetvén, az igazgatóság az alapszabályok értelmében igényjogosultak számára folyósította az október havi munkaképtelenségi és övezgyi járulékokat.

TARKA VILÁG.

Szilágyi, a vitatkozó.

Szilágyi Dezső, az elhunyt nagy államférfi, szenvedélyes vitatkozó volt és nagy öröme telt benne, ha valakit a vitatkozásban legyűrhetett. Ez a dolog pedig nagyon gyakran megesett, mert nehéz volt vele szemben helyt állania bárkinek is. De talán soha sem örült a vitatkozásban aratott diadalának annyira, mint mikor egy izben a minisztertanács ülésén valami kérdésben a »vasminiszter«-rel, a felvidéki születésű *Baross* Gáborral került szembe és az övé lett a győzelem. Az üléstől kijövet, trefás dicsékedéssel mondta egy bizalmas ismerősének: — Letepertem a tótot, pedig — neki volt igaza!

Ujházi alsóst játszik.

Ujházi Ede, a Nemzeti Színház kitűnő művésze, országszerte híres nemcsak pompás színpadi alakításairól, hanem őszinte szókimondásáról is. Ez az őszinte szókimondás más embernél bizvást elmehetne gorombaság számba is, de ő annyi elmésséggel tudja fűszerezni és olyan jóízűen adja elő, hogy ő tőle szívesen eltűri akárki a legmázásabb — őszinteséget is.

Egy alkalommal valamelyik nagy vidéki városban vendégszerepelt, ahol már ismerték a szokásait és tudták, hogy a kedves szerepein kívül nagyon szereti játszani az — alsóst is. Vacsora után tehát nagy alsózást rendeztek a tiszteletére s mind a három partnere egy-egy helybeli czelebritás volt.

Történt pedig az alsózás folyamán, hogy az egyik partner, egy vöröshajunak is bizvást mondható hirtelenszöke ur, *vörösre* akarta tartani a játékot. Ámde fitogtatni akarván elmésségét a kitűnő vendég előtt, csupán annyit mondott: »Tartom!« — és rámutatott a saját fejére.

— Tessék világosan megmondani, hogy mire tartja, — szólalt meg *Ujházi*.

A helyi notabilitás mosolyogva kopogtatta meg vörös mezbe öltözött becses koponyáját a mutatóujjával és csak annyit mondott:

— Erre ni!

— Mondtam már, hogy tessék világosan beszélni, — mordult rá *Ujházi*, — mert így nem tudom, hogy mire tetszik tartani: vörösre-e, vagy pedig — tőkre!

A rövidlátó flótás.

Budapestnek egyik leghíresebb zenekara nagy munkában volt. Szenzációs bemutatóra készült, amelytől óriási sikert várt. Folytak a próbák napról-napra szorgalmasan. Pompásan ment minden, — a siker bizonyos volt. Éppen a főpróbát tartották; valósággal a lelkét lehelte bele mindenki a hangszerébe; a gyönyörű munkának éppen a legmegragadóbb részletét játszották, halkán, megkapóan, szívbe lopódzóan. Ekkor egyszerre egy hihetetlenül magas, oda nem való hang sivitott a levegőbe. Az első flótásnak, a zenekar büszkeségének hangszeréből süvöltött ki. A karmester elképedve csapta le a vezénylő pálcát és kővé meredve bámult a flótásra.

— Mit csinál maga, szerencsétlen? — kiáltott rá végre izgatottan. — Micsoda hangoikat fuj maga itt?

A kitűnő, de rövidlátó flótás megzavarodottan hebegett és beledugta fejét a kottába.

— Kérem, nem tehetek róla, — mondá bocsánatkérően, — de ez a hang elő van itt írva.

A karmester odarohan a kottához, beledugja a fejét ő is — és mit lát? A lap felső szélén, jó magasan a legfelső vonás fölött: egy jobblétre szenderült, odaragadt — *legyet*.

A kitűnő, de rövidlátó flótás ezt a kimult legyet is hangjegynek nézte.

KÖZGAZDASÁG.

Helyi kereskedelmünk bajai.

Egy régi fumei kereskedőtől vesszük az alábbi cikket, mely helyi kereskedelmünk fellendítése érdekében a régóta felpanaszolt közraktári kérdés megoldását sürgeti. A magunk részéről is kívánatosnak tartjuk az ügynek a nyilvánosságban való minél részletesebb tárgyalását és az audiatur et altera pars elvénél fogva szívesen vesszük az e kérdésben első sorban érdekelt közraktári vállalat esetleges idevonatkozó válaszát is.

Lapunk kereskedő-barátja a következőket írja:

A helybeli kereskedelmi körök nagy meglepéssel vették a kereskedelmi kamarához felsőbb helyről érkezett azt a bizalmas felszólítást, hogy az évek óta hangoztatott panaszokat tényadatokkal igazolt előterjesztésben igazolja és az orvoslásukra vonatkozó javaslatait tegye meg. A kamara most az itteni kereskedelmi körökhöz fordul, szintén bizalmas uton, a kívánt adatok beszolgáltatása iránt.

E szokatlan jelenségből azt lehet következtetni, hogy az illetékes faktoroknak szándékukban van a fumei kereskedelem mizériáit orvosolni, a mit különben a helybeli kereskedők, a kik nem tartoznak a privilegizált szűkebb körhöz, már évtizedek óta kérvényekkel, memorandumokkal, fől-szólamlásokkal eredménytelenül sürgetnek.

Vége tehát észrevették, hogy vannak panaszok, csak kételkednek abban, hogy a panaszok okadatoltak s ezért konkrét adatokat kívánnak.

Sajnos, a sok kereskedelmi társulat mindegyikének kebelében, az igazgatósági tanácsokban, ott ülnek a hivatott ellenőrző kormányközegek s a kormány még sincs értesülve konkrét adatokban a helybeli kereskedelem mizériáiról, melyek pedig oly nyilvánvalók, hogy a verebek is csiripelnek róluk.

A bajok, melyek orvoslásra szorulnak, a közintézmények helytelen alkalmazásában rejlenek, s mint ilyenek, nem a bizalmaskodás, hanem a teljes nyíltság révén tárgyalandók, a közügy érdekében leplezetlenül feltárandók, mert a helyes diagnózis csak ez uton állapítható meg, s az orvos a valódi medicinát csak a helyes diagnózis alapján írhatja elő.

Hozzájárulni kívánok én is a betegség ismertetéséhez, a mennyiben hosszú évek során szerzett tapasztalataimra alapított nézeteimet leplezetlenül feltárva, a nyilvánosság elbirálása alá bocsátom az óvszereket.

Csak azok a kereskedők érzik és tudják, kik utalva vannak arra, hogy kereskedelmi műveleteiket itt Fiumében bonyolítsák le, hogy a virágzónak híresztelt emporiumban mennyi visszásság, igazságtalanság és alattomos intrika rejlik s mennyi akadályba ütközik a kereskedőnek tisztas szándéka a becsületes megélhetés dolgában, a tisztességtelen konkurrencziával szemben.

De hát térjünk a konkrét adatokra, s lássuk, milyen állapotban van nálunk nemcsak a helyi, hanem az ország kereskedelmére nézve is életfontossággal bíró

közraktári ügy, milyen viszonyok között elégítheti ki a kereskedő Fiumében jogi szükségletét a törvénykezés révén, milyen helyzetben van a helybeli kereskedő az itteni közintézményekkel szemben? Az elősorolandó konkrét adatok felmentenek a következtetés alól, mert a fenti kérdésekre maguk a rideg adatok megadják a világos feleletet, s a hivatott orvosok feltalálják belőle majd a hathatós gyógyszert is.

Köztudomású dolog, hogy a milliókat érő, az adózó közönség véres verejtékéből alkotott közraktárak, kikötői rakhelyek, melyek azelőtt az államnak közel egy millió korona évi jövedelmet hoztak, miniszteri baklövés folytán egy privát vállalat bérletébe jutottak és pedig oly potom bérlet fejében, hogy ajándékszamba vehető. Az idevonatkozó szerződés, mely a társaságnak kizárólagos monopóliumot biztosít a közraktárak felett, nem téves, hanem quasi bűnös alkotás, melynek elbirálása a parlament elé tartoznék. Ez a szerződésileg biztosított közraktári monopólium a fumei kereskedelemnek, de mondhatnók az ország be- és kiviteli kereskedelmének is, egyik fő akadálya, mert egy privát társaság ezt a hatalmas institucziót csakis a saját előnyére használja ki s e miatt raktárhoz csak protegált kereskedő juthat, vagy olyan, ki azt drágábban fizeti. És itt még a közérdek sem vétetik számba, az országos kereskedelem érdeke csak alárendelt dolog; ahogy ezt a múlt évi áruforgalom szünetelése, mint konkrét adat, világosan igazolja. Az olasz borkereskedők jól megfizették a rakterületeket, a vállalat rendelkezésükre bocsátotta a kikötő minden szabad területét, s a be- és kiviteli áruforgalom rakhely hiányában be lett szüntetve, a fumei kereskedő kénytelen volt a legnagyobb munka idejében tétlenül vesztegetni, a tehervonatok fennakadtak, az áruk a belföldön összetorlódtak és sem kormány, sem vasut nem volt elég hatalmas ezen a fatális helyzeten változtatni; mert a szerződésben feladott jogok birtokától elestek és a privát vállalat kénykedve szerint rendelkezett az egész országos forgalom s kereskedelem felett.

A közraktári monopólium tehát csapás és veszedelem nemcsak a fumei, hanem az egész ország kereskedelmére s ezért a kormány hasznosabb munkát alig végezhetne, mintha megszüntetné ezt az áldatlan szerződéses viszonyt és saját kezelésébe venné a kikötőtárok forgalmát. — Állami kezelésben egyenlő mértékkel osztandó az igazság, s kereskedőink, kik ma raktárak hiánya miatt vesztegetnek s károsulnak, raktárakhoz jutnának és pedig olcsó pénzen, mely körülmény a kereskedelem általános föllendülését teremtené meg. Olcsó raktárberlet, olcsó árukezelés a közraktárak feladata s mindez ma csak pium desiderium.

X. Y.

+ **Aranyázsó a vámilletékeknél.** A magyar kir. pénzügyminiszter a hivatalos lapban közhírré teszi, hogy a vámilletékeknél ezüstben történő fizetésénél vagy biztosításánál a törvény értelmében szedendő aranyárkelet-pótlék 1904. évi október hóra tizenkilenc és egy fél (19½) százalékban állapított meg.

+ **A budapesti kereskedelmi kamara az önálló vámterület érdekében.** Ismeretes az a hangulatváltozás, mely a budapesti kereskedelmi és iparkamarában az önálló vámterület ügyében végbement. Azzal a politikai viszonyokkal megalkuvó felfoggással szemben, mely a vámterület kérdésében érvényre jutott, napról-napra vehemensebben tört magának utat a felfogás, hogy a főváros kamarájának, mely a kereskedelem és ipar speciális érdekeinek védelmére van hivatva, nem törődve a mezőgazdaság mondvacsinált érdekével, az önálló vámterület álláspontjára kell helyezkedni. A nemrég lezajlott kamarai választások az önálló vámterület győzelmét jelentették, mert az újonnan megválasztott kamarai tagok tulnyomó része rendíthetetlen és tántoríthatatlan híve az önálló vámterületnek. E szempont kiemelkedő mozzanata volt az alelnöki választás, amely a különben érdemes Falk Zsigmond elejtésével Thék Endrére esett azért is, mert Thék személyében az érdemes iparoson kívül az önálló vámterület bajnokát akarta a kamara pajzsára emelni. Mindezen előzmények után bizonyos, hogy a budapesti kamara, melynek évi jelentése minden egyes iparágban az önálló vámterület szükségességét hangoztatja, már legközelebbi plenáris ülésének egyikén demonstratív fog állást foglalni az önálló vámterület mellett.

+ **Az olasz kereskedelmi szerződés.** Rómából azt jelentik, hogy ott most már teljesen befejezték a kereskedelmi szerződésre vonatkozó tárgyalásokat. Az ez évi szeptember hó 30-ával lejáró vámprovizóriumot egy új provizórium fogja felváltani és ennek helyébe lép 1906. január elsején a végleges szerződés, egyidejűleg a többi államokkal kötendő szerződésekkel, mely utóbbiakkal még a szerződéses tárgyalásokat fel kell venni. A jövő hó 1-én életbe lépő provizórium két időszakra oszlik. Az első időszak ez évi december 31-ig, a másik 1905. évi december 31-ig terjed. Az első időszakra a szerződő felek megállapodtak az olasz borok kedvezményes vám melletti behozatalában. Ezen az alapon 450.000 hektoliter kihazasítási célokra szolgáló fehér bor hozható be 15,3 korona kedvezményes vám mellett Ausztria és Magyarország területére. Ebben a vámkedvezményben ugyan a többi államok is részesülhetnek, de a behozatalra nézve oly határozatokat hoztak, hogy e kedvezményt főként Olaszország használhatja ki földrajzi helyzeténél fogva. 1904. évi december 31-ével e borvámkalauzula érvényessége egyszer s mindenkorra megszűnik. A provizórium második felében, tehát az 1905. év folyamán az olasz behozatalra, valamint Ausztria és Magyarország kivitelére nézve érvényes vámhatározatok azonosak a végleges szerződés határozmányai-val, melyek 10 évig, tehát 1906. január 1-től 1915. december végéig fognak érvényben maradni.

+ **Torpedó-aknák gyártása Pozsonyban.** A Nobel-féle dinamit-gyár részvénytársaság elhatározta, hogy fölveszi üzemébe a torpedó-aknák, uszó- és szárazföldi aknák gyártását is. E célból a társaság pozsonyi gyárát megfelelően kibővíti.

+ **Indiai kivitelünk.** Maurig Ernő lovag, kalkuttai főkonzul, aki most Budapesten időzik, a kelet-indiai kivitel iránt érdeklődő magyar czégekkel értekezletet tartott a magyar királyi Kereskedelmi Múzeum helyiségében. Körülbelül hetven előkelő iparos és kereskedő jelent meg. Maurig főkonzul szabad előadásban ismertette Kelet-India 7 milliárdnyi évi külkereskedelmének és Magyarország-Ausztriával való 150 millió koronára rugó évi forgalmának fontosabb teteit, különös tekintettel Magyarországra kivitelére. Azután jellemezte a kelet-indiai üzleti szokásokat s bemutatta a Kereskedelmi Múzeum keleti mintatárából azokat az árucikkeket, amelyeket a Keleten leginkább kedvelnek. Kovács Gyula dr., a Kereskedelmi Múzeum aligazgatója fölszólítására a megjelentek szakmájukba vágó kérdéseket intéztek a főkonzulhoz, aki azokra tüzetes válaszokat adott.

Tőzsdei árfolyamok.

Értéktőzsde.

1904. szept. 22.

Budapest. Aranyjár. 4 ^o / _o	K. 118.90
Koronajár. 4 ^o / _o	97.45
3 ¹ / ₂	88.75
Magyar földteherment. 4 ^o / _o	97.50
Horv. Szlavon	98.50
Tisza-szab.	161.50
Osztrák papírjár.	99.25
ezüst	100.—
arany	119.—
korona	99.—
Osztrák-magyar bank	1615.—
Magyar hitelbank	769.—
Osztrák hitelbank	657.—
Osztrák-magyar vasut	647.—
100 márka	117.37 ¹ / ₂
London vista	239.62 ¹ / ₂
Páris	95.—
20 frankos arany	19.02
100 lira (olasz)	95.10
20 márka	23.46
Bécs. Magyar hitelr.	K. 772.—
Osztrák hitelr.	660.25
Rimamurányi	527.—
Union-bank	533.—
Magyar államvasut	649.25
Leszám. bank	—
Jelzálogbank	514.—
Adria	479.—
Länderbank	447.50
Lloyd	755.—
Török sorsjegy	134.50
Berlin. Osztrák hitelr.	K. 206.90

Budapesti árutőzsde.

1904. szept. 22.

Buza október	K. 10.34
április	10.88
Rozs október	7.59
április	8.03
Zab október	6.84
április	7.22
Kukoricza szept.	7.15
május	7.28
Zsir	70.—
Szalonna	61.—

Newyorki gabonatőzsde.

1904. szept. 21. (Sürgönyjegyzés).

Buza loco	Cent. 114. ³ / ₈
október	112. ³ / ₄
december	112. ³ / ₈
Tengeri	Cent. 57. ¹ / ₂
október	56. ⁵ / ₈
december	—
Fwardij Liverpoolba	pence 1.—

Gyarmatárak.

1904. szeptember 22.

Kávé.

Havre Santos good average:	
Szeptember	Frank 45.75
December	46.—
Márczius	46.50
Hamburg Santos good average:	
Szeptember	Márka 37.—
December	37.50
Márczius	38.—
Newyork, szeptember 20.	
Fair Rio loco	Cent. 8. ⁶ / ₁₆
Szeptember	6.75
December	7.—

1904. szeptember 21.

Cukor.

Prága frco Aussig kész	K. 27.—
uj	27.—
frco Prága raff.	75.—

Főszerkesztő:

Szemerjai Kovács Zoltán.

Felelős szerkesztő:

Murai Jenő.

Kiadótulajdonos:

„Unio” könyvnyomdai műintézet.

Két csinosan

butorozott egymásba nyíló szoba kiadandó. Czim a kiadóhivatalban.

Értekezni 1—2 óráig.

Ujságkihordó (asszony is lehet) azonnali felvételre kerestetik. Czim a kiadóhivatalban.

A legszebb és leghasznosabb ajándékok.
Nagy raktár: Alpacca és Chinaezüstökben és Lámpákban.

Karlsbadi és francia
porcellán
és üveg készletekben.

Mindennemű üvegtáblák,
tükrök és képek
legolcsóbb árak mellett.

Jacques Weiss veje: WEISZ SALAMON-nál.
FIUME. Az Adria-palotával szemben.

Értesítés.

A T. Cz. sört fogyasztó közönségnek.

Ezen városban megnyílt

DREHER ANTAL Kőbánya-Budapesti

cs. és kir. udvari szállító

elismert kiváló sörgyárának fő lerakata.

Irodahelyiség: Via del Canale 8. sz., interurb. telefon 226. sz.

Különlegesség gyermekágyban fekvőknek és lábadozóknak.

Dupla Maláta kősör, majolika üvegekben.

Márcziusi kiviteli sör és Királysör ⁵/₁₀ literes üvegekben.

A sör a gyár eredeti csomagolásában érkezik, 25 és 50 üveget tartalmazó ládáknak.
A hajók számára jótállás mellett pasteurizált sör szolgáltat, a mely az időjárás minden viszontagságának ellenáll.

Kicsinyben kapható: Cartesio Miklós fűszerkereskedőnél Via Governo. Telef. 405.
és G. Angelini fűszerkereskedőnél Via Fiumara. Telefon 552.

RENDELÉSEK RUPNICK EMIL a gyár képviselőjéhez

(Via del Canale 8. sz. Interurban telefon 226. sz.)

intézendők.

EXNER RUDOLF

Első butorszállító és szállítványozási vállalat

Központ: Trieszt, Via della Stazione 17.

Képvisező Fiumében: EGGENHÖFFNER R.

Via della Sanità 4. földszint.

Költözködések elvállalása úgy a városban mint bármely idegen helyre legújabb mintájú 6 és 8 méter hosszú, előnyös szerkezetű butorszállító kocsikkal.

Butoroknak és értéktárgyaknak őrizetbe vétele.
Mindennemű csomagolások elvállalása. Tárgyaknak házhoz szállítása és onnan való elvitele.

MAGYAROK OTTHONA!
Rosenthal Lipót -- Fiume
AZ ADAMICHTÉREN.

Játék, pipere, Japan és kagyló áruk, bőrönd
 és utikosár raktár
10 KÉPES LEVELEZŐ-LAP 20 KRAJÓZÁR.

Aki olcsó és jó
BUTOR

óhajt vásárolni, vegye azt az ál-
 talánosan ismert és megbízható

asztalos és kárpitos

butor ezégnél

J. Hertmann & Figlio

(ezelőtt **Sachs succ.**)

Via Governo, - FIUME.

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra
 ingyen és bérmentve küldünk.

Hivatalnok

ki a magyar és olasz nyelvet tökéletesen bírja,
 1200 kor. kezdő fizetéssel azonnal felvétetik.
 Czim a kiadóhivatalban.

? IRIS ?

Használt és új bútorok

vétele és eladása az

Al buon prezzo

BUTORRAKTÁRBAN

Via San Vito 7. sz. földszint.

Ruha- és egyéb szekrények 13, 14 és 16 fo-
 rintért adatnak el.

Egyszerű teljes szobaberendezés . . . 88 frt.
 Fényes vagy matt " márvánnyal . . . 130 "
 Altdeutsch matt . . . . . 150 "

ALKALMI VÉTEL.

Egy háló szoba

butor, igen olcsón

eladó. Czim a kiadóhivatalban.

Perfekt saldocontista

nyelvösmeretekkel azonnali belépesre keres-
 tetik. Ajánlatok „könyvelő“ czimen e
 lap kiadóhivatalába intézendők.

Gyógy-Cognac

Camis és Stock, triesti cognac-
 gyárából

kapható

minden elsőrangú üzletben.

A magyarországi fiók igazgatósága:

Haas Ignác, Fiume. Telefon 628.

Hirdetések és előfizetések

„A TENGERPART“

ezimű politikai napilapra felvétetnek a
 kiadóhivatalában: **Fiume „Adria“ palota.**

Inserzioni ed abbonamenti

per il giornale politico quotidiano

„A TENGERPART“

si ricevono nell' amministrazione del giornale.

FIUME, PALAZZO „ADRIA“.

Hirdetések

és

előfizetések

felvétetnek

„A Tengerpart“

kiadóhivatalában

„UNIO“

könyvnyomda

FIUME

Riva Szápary (Adria
 palota).

Cognac

az Első Tokaji Cognac gyár ter-
 méke a legkedveltebb.

Különlegességek:

**Gyógy Cognac és
 Diabetikus Cognac.**

Kapható minden finomabb ételmezési és
 cukrász üzletekben.

Képviselet Flumében:

FABICH FERDINANDO.

Könyvnyomdai
 műintézet

Tipografia
 artistica

„UNIO“

„Adria“ palota, **FIUME** palazzo „Adria“.

TELEFON 224.

„SZÁLLIT“

minden a nyomdászatba vágó munkát
 gyorsan, szakismerettel és a legolcsóbban.

„ESEGUISCHE“

prontamente con conoscenza del ramo ed
 al più buon mercato ogni lavoro tipo-
 litografico.

„Adria“ magyar kir. tengerhajózási részvénytársaság. Atlanti szolgálat.

1904. szeptember havában az alant felsorolt első osztályú gőzösök vagy ezek helyettesei fognak Fiuméből az alant megjelölt irányokban és külföldről hazafelé indítani, feltéve, hogy rossz időjárás vagy előre nem látható körülmények a meneteket meg nem akadályozzák:

KIVITEL			BEHOZATAL			
H o v a	G ő z ő s	Kelet	H o n n a n	H o v á	G ő z ő s	Kelet
Buenos Ayres, Montevideo, Rosario.	»Tibor»	22/VIII-2/IX	Liverpool	Fiume	»Tyria»	1-10
New-York	»Pannonia»	1	Hamburg ¹⁾	»	»Bagdad»	1-10
Liverpool ¹⁾	»Falernian»	1-10	Manchester	»	»Andrássy»	1-10
Hamburg ¹⁾	»Soderhamne»	1-10	Bordeaux	»	»Stefánia»	1-10
London ¹⁾	»Syria»	1-10	Rotterdam	»	»Széll Kálmán»	1-10
Bordeaux	»Báthori»	1-10	New-York	»	»Slavonia»	13
Rouen	»B. Kemény»	1-10	Liverpool ¹⁾	»	»Flaminian»	5-15
Pernambuco, Bbhia, Rio de Janeiro			Hull, Newcastle o/T	»	»Austria»	5-15
Santos*	»Arad»	10	London ¹⁾	»	»Jago»	5-15
Liverpool	»Pavia»	5-15	Rotterdam	»	»Balaton»	10-20
Hull, Newcastle o/T	»Vulturno»	5-15	Rouen	»	»Nagy Lajos»	15-25
Antwerpen	»Deák»	5-15	Liverpool	»	»Aleppo»	15-25
Lissabon, London	»Zichy»	10-20	London ¹⁾	»	»Oria»	15-25
New-York	»Ultonia»	22	New-York	»	»Pannonia»	27
Liverpool ¹⁾	»Andalusian»	15-25	Glasgow	»	»Baross»	20-30
Hamburg ¹⁾	»Bagdad»	20-30	Amsterdam	»	»Jókai»	20-30
Hull, Newcastle o/T	»Douro»	20-30	Antwerpen	»	»Szeged»	20-30
London ¹⁾	»Murillo»	20-30	Rotterdam	»	»Szent István»	20-30
Liverpool	»Veria»	20-30	London	»	»Kolozsvár»	20-30
Rotterdam	»Kálmán király»	20-30	Hull, Newcastle o/T	»	»Ebro»	20-30
Rouen ¹⁾	»Szécheny»	20-30	Liverpool ¹⁾	»	»Avon»	20-30
Glasgow ¹⁾	»Mattekovits»	20-30	Hamburg ¹⁾	»	»Venezia»	25/IX - 5/X
			Rio de Janeiro, Santos	Triest, Fiume	»Báró Fejérváry»	25/IX - 5/X

A *-gal megjelölt viszonylatban a gőzös **Trlesztet** is érinti.
Atrakodó szolgálat közvetlen hajóraklevelek alapján a felsorolt kiindulási kikötőkből az összes földközi és adriai tengeri kikötőkbe, valamint az osztrák Lloyd levantei, keletindiai, kínai és japáni vonalaira.

¹⁾ Ha a gőzös indulása előtt 8 nappal elegendő rakomány nem jelentetett be, az igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy ezt a kikötőt ne érintse, illetőleg hogy ezt a járatot ne teljesítse vagy későbbre halasztza.

Középtengeri szolgálat.

FIUME—MALTA—OLASZORSZÁG—DÉL FRANCZIAORSZÁG—SPANYOLORSZÁGI vonal.

Fiuméből: «Lederer Sándor» szeptember 1-én, «Szent László» 8-án, «Kassa» 15-én, «Zrinyi» 22-én «Mátyás király» 29-én.
Valenciából: «Mátyás király» szeptember 7-én. «Rákóczy» 14-én. «Lederer Sándor» 21-én. «Szent László» 28-án.

TYRRHENI VONAL.

Az első osztályú gyorsgőzös **ÁRPÁD** minden szerdán délben **Marseilleből Genuába** indul és pedig 1904. szeptember 7-én, 14-én, 21-én és 28-án. Minden csütörtökön este 8 órakor **Genuából Nápolyba**. Minden szombaton délután 4 órakor **Nápolyból Marseillebe** és pedig 1904. szeptember 3-án, 10-én, 17-én, és 24-én

FIUME-ÉSZAKAFRIKAI vonal. Fiuméből: indul «Adria» szeptember 8-án, «Szápáry» 22-én.
Tangerből: indul «Szápáry» szeptember 5-én. «Adria» 19-én.

„Adria“ magyar kir. Tengerhajózási részvénytársaság. - Fiume.

FIUME - NEWYORK

közvetlen összeköttetés Éjszak - Amerikával.

A „Cunard Line“ angol hajózási társaság gőzöseivel. Vezérigazgatóság a magyar korona országai részére: „Adria“ m. kir. Tengerhajózási r. t.

III. osztályú menetjegyek

Fiumétól Newyork-ig

Beleértve a hajón való étkezést és a kétnapos ellátást Fiumében

180 Korona

Legközelebbi gőzösök indulnak:

„Ultonia“ szeptember 22.^{én} - „Slavonia“
október 6.^{án} - „Pannonia“ október 20.^{án}

A **fiumei kivándorlási iroda** (Via Alessandrina) készséggel és díjtalanul szolgál mindazon fölvilágosítással, melyre a kivándorolni szándékosoknak szükségük van.